

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Noteikumi, kas papildina kryptoaktīvu tirgus darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības" anotācija

Nosaukums	Noteikumi, kas papildina kryptoaktīvu tirgus darbību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības (turpmāk – Noteikumu projekts)
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Kryptoaktīvu pakalpojumu likuma 4. panta otrā daļa un trešā daļa
Mērķis un būtība	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija regula (ES) 2023/1114 par kryptoaktīvu tirgiem un ar ko groza regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937 (turpmāk – Regula 2023/1114) ievieš īpašu un saskaņotu kryptoaktīvu tirgu regulējumu Eiropas Savienības līmenī, lai paredzētu īpašus noteikumus noteikta veida kryptoaktīviem un saistītiem pakalpojumiem un darbībām, uz ko vēl neattiecas nekādi Eiropas Savienības tiesību akti par finanšu pakalpojumiem.</p> <p>Regulas 2023/1114 5. nodaļa nosaka kritērijus aktīviem piesaistītu žetonu klasificēšanai par nozīmīgiem aktīviem piesaistītiem žetoniem, kā arī papildu prasības šādu žetonu emitentiem. Nozīmīgu aktīviem piesaistītu žetonu emitentu uzraudzību veic EBI.</p> <p>Regula 2023/1114, nosakot harmonizētu kryptoaktīvu regulējumu Eiropas Savienības līmenī, citstarp nosaka:</p> <ol style="list-style-type: none">1) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem – prasības pārvaldības sistēmas izveidei;2) nozīmīgu aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem – pienākumu veikt regulārus stresa testus; šī prasība ir saistoša arī elektroniskās naudas iestādēm, ja tās emitē nozīmīgus elektroniskās naudas žetonus, kā arī var tik piemērota aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas iestādēm, kas emitējušas elektroniskās naudas žetonus, kas nav nozīmīgi, bet uzraudzības iestāde ir uzlikusi par pienākumu veikt regulārus stresa testus;3) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem – prasības atveseļošanas plāna (turpmāk – darbības atjaunošanas plāns) izstrādei un uzturēšanai;4) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem – prasības izpirkšanas plāna izstrādāšanai, pārskatīšanai un atjaunināšanai, kā arī izpirkšanas plāna aktivizācijas nosacījumu izstrādāšanai;5) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem – prasības vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanai;

- 6) kryptoaktīvu piedāvātājiem un personām, kas lūdz tādu kryptoaktīvu pielaidi tirdzniecībai, kuri nav aktīviem piesaistīti žetoni vai elektroniskās naudas žetoni, – prasības sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem;
- 7) kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kas sniedz kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumus klientu vārdā, – prasības attiecīgas pakalpojumu sniegšanas politikas un procedūru izstrādei, tostarp attiecībā uz klientu tiesību nodrošināšanu un aizsardzību.

Regula 2023/1114 arī paredz, ka minētajās jomās Eiropas uzraudzības iestādēm (Eiropas Banku iestādei (turpmāk – EBI) un Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādei (turpmāk – EVTI)) jāizstrādā pamatnostādnes, kurās sīkāk precizētu attiecīgo Regulas 2023/1114 normu piemērošanas prasības un kārtību.

Saskaņā ar Kryptoaktīvu pakalpojumu likuma 4. panta otro daļu un trešo daļu Latvijas Bankai ir tiesības noteikt personu, kuras Latvijā ir iesaistītas kryptoaktīvu emitēšanā, publiskā piedāvāšanā un pielaišanā tirdzniecībai vai sniedz kryptoaktīvu pakalpojumus, darbības pārskatu un citas sniedzamās informācijas saturu un iesniegšanas kārtību, kā arī regulējošās prasības un to izpildes kārtību, ievērojot EBI un EVTI lēmumus, pamatnostādnes un ieteikumus attiecībā uz kryptoaktīvu emisiju, publisko piedāvājumu vai pielaidi tirdzniecībai, kā arī kryptoaktīvu pakalpojumu sniegšanu.

Ņemot vērā EBI un EVTI izstrādātās pamatnostādnes Regulas 2023/1114 normu piemērošanai noteiktajās jomās, Latvijas Banka ir izstrādājusi Noteikumu projektu, kas noteiks:

- 1) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem – prasības pārvaldības sistēmas izveidei, kas izriet no EBI 2024. gada 6. jūnija pamatnostādnēm EBA/GL/2024/08 "Pamatnostādnes par minimālajām prasībām aktīviem piesaistītu žetonu emitentu pārvaldības sistēmas izveidošanai" (turpmāk – Pamatnostādnes pārvaldības sistēmas izveidošanai);
- 2) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas iestādēm, kas emitē elektroniskās naudas žetonus, – kopīgus atsaucē parametru likviditātes stresa testu scenārijiem, kuri izriet no EBI 2024. gada 19. jūnija pamatnostādnēm EBA/GL/2024/08 "Pamatnostādnes, kas izdotas, pamatojoties uz Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 8. punktu un ar ko nosaka kopīgus atsaucē parametru stresa testa scenārijiem attiecībā uz likviditātes stresa testiem, kas minēti Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 4. punktā" (turpmāk – Pamatnostādnes par atsaucē parametriem);
- 3) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem – prasības darbības atjaunošanas plāna saturam un formātam, kas izriet no EBI 2024. gada

	<p>13. jūnija pamatnostādnēm EBA/GL/2024/07 "Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 46. un 55. pantu" (turpmāk – Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem);</p> <p>4) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem – prasības izpirkšanas plāna saturam, pārskatīšanas un atjaunināšanas periodiskumam un aktivizācijas nosacījumiem, kas izriet no EBI 2024. gada 9. oktobra pamatnostādnēm EBA/GL/2024/13 "Pamatnostādnes par izpirkšanas plāniem saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 47. un 55. pantu" (turpmāk – Pamatnostādnes par izpirkšanas plāniem);</p> <p>5) aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem – vadības struktūras locekļu piemērotības prasības, kuras izriet no EBI un EVTI 2024. gada 04. decembra kopīgajām pamatnostādnēm EBA/GL/2024/09, ESMA75-453128700-10 "Pamatnostādnes par to, kā novērtēt aktīviem piesaistītu žetonu emitentu un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju vadības struktūras locekļu piemērotību";</p> <p>6) kryptoaktīvu piedāvātājiem un personām, kas lūdz tādu kryptoaktīvu pielaidi tirdzniecībai, kuri nav aktīviem piesaistīti žetoni vai elektroniskās naudas žetoni, – sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartus, kas izriet no EVTI 2025. gada 26. februāra pamatnostādnēm ESMA75-223375936-6132 "Pamatnostādnes par Savienības standartu specifikāciju attiecībā uz sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanu piedāvātājiem un personām, kas lūdz pielaidi tādu kryptoaktīvu tirdzniecībai, kuri nav ar aktīviem saistīti žetoni un e-naudas žetoni".</p> <p>7) kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumus klientu vārdā, – prasības kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politikas un procedūru izstrādei, tostarp attiecībā uz klientu tiesību aizsardzības nodrošināšanu un aizsardzību, kas izriet no EVTI 2025. gada 26. februāra pamatnostādnēm ESMA35-1872330276-2032 "Pamatnostādnes par procedūrām un politiku, tostarp klientu tiesībām, saistībā ar kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumiem saskaņā ar Regulu par kryptoaktīvu tirgiem (MiCA) par ieguldītāju aizsardzību".</p> <p>Noteikumu projektā lietoti termini, kas atbilst Regulas 2023/1114 3. pantā noteiktajām definīcijām, izņemot terminu "darbības atjaunošanas plāns", kas atbilst Regulas 2023/1114 46. pantā latviešu valodā lietotajam terminam "atvēršanas plāns", tādējādi nodrošinot konsekventu terminu lietojumu visos finanšu tirgus dalībniekiem saistošajos nacionālajos normatīvajos aktos.</p>
--	---

Pārvaldības sistēmas izveide

Pamatprasības pārvaldības sistēmas izveidei ir noteiktas Regulas 2023/1114 34. pantā un ir saistošas aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem. Savukārt Pamatnostādnes pārvaldības sistēmas izveidošanai, kas izdotas atbilstoši Regulas 2023/1114 34. panta 13. punktam, papildina Regulā 2023/1114 noteikto iekšējās pārvaldības jomā, tai skaitā nosaka prasības risku pārvaldīšanai, darbības nepārtrauktībai, iekšējai kontrolei un audita veikšanai.

Aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem, veidojot to darbības raksturam, apjomam un sarežģītībai piemērotu, visaptverošu un efektīvu pārvaldības sistēmu, būs jāievēro Pamatnostādnes pārvaldības sistēmas izveidošanai noteiktās prasības, tai skaitā attiecībā uz darbības organizāciju, stratēģijas noteikšanu un darbības plānošanu, risku pārvaldīšanu, darbības nepārtrauktības plāniem, iekšējās kontroles funkciju neatkarīgu darbību.

Aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem, ciktāl tās piemērojamas, jāņem vērā arī EBI 2019. gada 25. februāra pamatnostādnes EBA/GL/2019/02 "Pamatnostādnes par ārpakalpojumu izmantošanu" noteiktās prasības, kuras ieviestas Latvijas Bankas 2024. gada 16. decembra noteikumos Nr. 374 "Ārpakalpojumu izmantošanas noteikumi kredītiestādēm, maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm", EBI 2021. gada 2. jūlija pamatnostādnes EBA/GL/2021/05 "Pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību" noteiktās prasības, kuras ieviestas Latvijas Bankas 2024. gada 16. decembra noteikumos Nr. 371 "Kredītiestāžu pārvaldības sistēmas noteikumi", kā arī EBI 2021. gada 22. novembra pamatnostādnes EBA/GL/2021/14 "Pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/2034", kuras ieviestas Latvijas Bankas 2024. gada 16. decembra noteikumos Nr. 375 "Ieguldījumu brokeru sabiedrību pārvaldības sistēmas noteikumi".

Likviditātes stresa testi

Regulas 2023/1114 45. pants nosaka īpašus papildu pienākumus nozīmīgu aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem, tai skaitā pienākumu izvērtēt un uzraudzīt likviditātes vajadzības, lai apmierinātu izpirkšanas pieprasījumus, ko izsaka aktīviem piesaistītu žetonu turētāji, izveidot, uzturēt un īstenot likviditātes pārvaldības politiku un procedūras, kā arī regulāri veikt likviditātes stresa testus.

Saskaņā ar Regulas 2023/1114 58. panta 1. punkta a) apakšpunktu arī elektroniskās naudas iestādēm, kas emitē nozīmīgus elektroniskās naudas žetonus, ir pienākums ievērot Regulas 2023/1114 45. panta 1. un 4. punkta prasības.

	<p>Savukārt Latvijas Banka kā kompetentā iestāde Kriptoaktīvu pakalpojuma likuma izpratnē saskaņā ar Regulas 2023/1114 35. panta 4. punktu var noteikt pienākumu ievērot Regulas 2023/1114 45. panta prasības arī aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem, kuri nav atzīti par nozīmīgiem, un elektroniskās naudas iestādēm, kas emitē elektroniskās naudas žetonus, kuri nav atzīti par nozīmīgiem.</p> <p>Tādējādi Noteikumu projektā saskaņā ar Regulas 2023/1114 35. panta 4. punktu un 58. panta 2. punktu ir noteikts, ka Pamatnostādnes par atsaucē parametru, kas ir izdotas, pamatojoties uz Regulas 2023/1114 45. panta 8. punktā ietverto deleģējumu, būs saistošas visiem aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas iestādēm, kas emitē elektroniskās naudas žetonus. Aktīviem piesaistītu žetonu, kuri nav atzīti par nozīmīgiem, emitentiem un elektroniskās naudas iestādēm, kas emitē elektroniskās naudas žetonus, kuri nav atzīti par nozīmīgiem, būs pienākums ievērot Pamatnostādnes par atsaucē parametru, ja Latvijas Banka saskaņā ar Regulas 2023/1114 35. panta 4. punktu vai 58. panta 2. punktu būs noteikusi tām prasību veikt likviditātes stresa testus.</p> <p>Darbības atjaunošanas plāns</p> <p>Prasība izstrādāt un uzturēt darbības atjaunošanas plānu aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem ir noteikta Regulas 2023/1114 46. pantā, bet elektroniskās naudas žetonu emitentiem – tās 55. pantā.</p> <p>Savukārt Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem, kas izdotas saskaņā ar Regulas 2023/1114 46. panta 6. punktu, nosaka prasības darbības atjaunošanas plāna formātu un darbības atjaunošanas plānā sniedzamo informāciju.</p> <p>Noteikumu projektā ir ietverta prasība aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem, izstrādājot un uzturot darbības atjaunošanas plānus, ievērot Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem noteiktās prasības.</p> <p>Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem paredz arī prasības attiecībā uz tiem emitentiem, kas ir kredītiestādes vai ieguldījumu brokeru sabiedrības, kuras, darbību veicot Latvijā, ir pakļautas darbības atjaunošanas plānošanas prasībām atbilstoši Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un neregulējuma likumam.</p> <p>Izpirkšanas plāns</p> <p>Regulas 2023/1114 47. pants nosaka aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem, un tās 55. pants nosaka elektroniskās naudas žetonu</p>
--	---

emitentiem prasību izstrādāt, pārskatīt un atjaunināt emitēto kryptoaktīvu izpirkšanas plānu, ka arī noteikt tā aktivizācijas kārtību.

Noteikumu projekts nosaka prasību aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas žetonu emitentiem, izstrādājot izpirkšanas plānu, ievērot Pamatnostādnes par izpirkšanas plāniem.

Elektroniskās naudas žetonu emitentiem, uz kuriem neattiecas prasība par aktīvu rezerves turēšanu, nebūs saistošas Pamatnostādņu par izpirkšanas plāniem 4.2. punkta iedaļas "Aktīvu rezerves sadale žetonu turētāju izpirkšanas prasījumu apmierināšanai" un "Aktīvu rezerves likvidācija".

Vadības struktūras locekļu piemērotība

Noteikumu projekts paredz, ka aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina, ka katrs tā vadības struktūras loceklis atbilst EBI un EVTI 2024. gada 4. decembra kopīgajās pamatnostādnēs EBA/GL/2024/09, ESMA75-453128700-10 "Pamatnostādnes par to, kā novērtēt aktīviem piesaistītu žetonu emitentu un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju vadības struktūras locekļu piemērotību" noteiktajiem kritērijiem.

Piemērotības novērtējuma pamatā ir prasība, ka aktīviem piesaistītu žetonu emitenta un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja vadības struktūras locekļiem jāatbilst noteiktiem kritērijiem, proti, ka tiem ir pietiekami laba reputācija un tie spēj atvēlēt pietiekami daudz laika labai savu pienākumu pildīšanai.

Tāpat arī aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums novērtēt, vai to vadības struktūras locekļiem individuāli un kolektīvi ir atbilstīgas zināšanas, iemaņas un pieredze, lai veiktu savus pienākumus.

Minētajās pamatnostādnēs ietvertās prasības paredz, ka attiecīgie vadības struktūras locekļi nedrīkst būt notiesāti par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma vai proliferācijas finansēšanu, vai par citiem nodarījumiem, kas varētu ietekmēt viņu labo reputāciju.

Saskaņā ar minētajām pamatnostādnēm ir veicama gan to personu novērtēšana, kuras kļūs par aktīviem piesaistītā žetona emitenta vai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēja vadības struktūras locekļiem, gan arī to aktīviem piesaistītu žetonu emitentu vai kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju vadības struktūras locekļu novērtēšana, kuri jau ir sākuši pildīt savus pienākumus. Ja vadības struktūra veic vadības funkciju un uzraudzības funkciju, minētās pamatnostādnes attiecas uz abām funkcijām un uz abas funkcijas veicošajām personām.

Minēto prasību piemērošana nav saistoša tādiem kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri ir kredītiestādes vai ieguldījumu brokeru sabiedrības, kuriem attiecīgās prasības ir noteiktas citos šiem subjektiem saistošajos normatīvajos aktos.

Sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standarti

Regulas 2023/1114 14. panta 1. punkts nosaka prasības piedāvātājiem un personām, kas lūdz pielaidi tādu kryptoaktīvu tirdzniecībai, kuri nav ar aktīviem saistīti žetoni un elektroniskās naudas žetoni, uzturēt sistēmas un drošības piekļuves protokolus.

EVTI 2025. gada 26. februārī ir izdevusi pamatnostādnes ESMA75-223375936-6132 "Pamatnostādnes par Savienības standartu specifikāciju attiecībā uz sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanu piedāvātājiem un personām, kas lūdz pielaidi tādu kryptoaktīvu tirdzniecībai, kuri nav ar aktīviem saistīti žetoni un e--naudas žetoni".

Minēto pamatnostādņu piemērošanas mērķis ir nodrošināt, lai piedāvātāji un personas, kas lūdz pielaidi tirdzniecībai, ievērotu noteiktus drošības un sistēmu uzturēšanas standartus, kas atbilst attiecīgajām Regulas 2023/1114 prasībām. Minētās pamatnostādnes ietver prasības, ka piedāvātājiem jāizveido atbilstošas iekšējās pārvaldības un kontroles sistēmas, lai mazinātu iespējamās informācijas un komunikācijas tehnoloģiju riskus, un jānodrošina, ka organizācijā ir pietiekams personāls ar nepieciešamajām zināšanām un prasmēm minēto risku pārvaldības nodrošināšanai. Atbilstoši minētajās pamatnostādnēs paredzētajam, piedāvātājiem jānodrošina, ka darbinieki, kas atbild par tīklu un informācijas sistēmām, saņem apmācību par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju riskiem, kā arī ir skaidri definēts viņu lomu un pienākumu sadalījums. Tāpat minētās pamatnostādnes paredz, kā jānosaka, jādokumentē un jāīsteno fiziskās drošības, tīklu un informācijas sistēmu drošības, kā arī kriptogrāfijas atslēgu pārvaldības pasākumi.

Kriptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politika un procedūras

Regulas 2023/1114 82. panta 1. punkts nosaka elementus, kas kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumus klientu vārdā, jāietver līgumos ar klientiem, lai precizētu savus pienākumus un atbildību.

Regulas 2023/1114 82. panta 2. punkts paredz, ka EVTI ciešā sadarbībā ar EBI jāizdod pamatnostādnes attiecībā uz procedūrām un kārtību, tostarp klientu tiesībām, saistībā ar kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumiem.

EVTI 2025. gada 26. februārī ir izdevusi pamatnostādnes ESMA35--1872330276--2032 "Pamatnostādnes par procedūrām un politiku, tostarp klientu tiesībām, saistībā ar kryptoaktīvu pārvešanas

	<p>pakalpojumiem saskaņā ar Regulu par kryptoaktīvu tirgiem (MiCA) par ieguldītāju aizsardzību". Minēto pamatnostādņu piemērošanas mērķis ir nodrošināt lielāku skaidrību par prasībām kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, kas klientu vārdā sniedz kryptoaktīvu pārveduma pakalpojumus, attiecībā uz procedūrām un politiku, tostarp klientu tiesībām, kryptoaktīvu pārveduma pakalpojumu kontekstā, un šajā sakarā stiprināt atbilstīgu ieguldītāju aizsardzību.</p> <p>Minētās pamatnostādnes paredz, ka kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem jāsiglabā skaidra, visaptveroša un klientiem draudzīga politika, kas aptver visus kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu aspektus. Klientiem pirms līguma noslēgšanas informācija jāsaņem elektroniski, tostarp informācija par pakalpojumu, izpildes laikiem, atbalstītām tehnoloģijām, maksām, un krāpšanas novēršanas vai drošības pasākumiem. Pirms pārvešanas pakalpojuma izpildes pakalpojumu sniedzējam jāinformē klients par to, vai kryptoaktīvu pārvedums būs neatgriezenisks, un par maksu un izpildes termiņu. Pēc darījuma izpildes klientam jāsaņem detalizēta informācija, piemēram, iniciatora un saņēmēja vārds, maku adreses, pārskaitītās summas un jebkādas radušās maksas.</p>
<p>Leģitīmais mērķis</p>	<p>Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība.</p> <p>Leģitīmais mērķis – sabiedrības labklājības aizsardzība – tiek sasniegts, nosakot vienotas prasības personām, kas Latvijā ir iesaistītas kryptoaktīvu emitēšanā, publiskā piedāvāšanā un pielaišanā tirdzniecībai vai sniedz kryptoaktīvu pakalpojumus, attiecībā uz vadības struktūras locekļu piemērotību amatam, pārvaldības sistēmas izveidi, likviditātes stresa testiem, darbības atjaunošanas plāna un kryptoaktīvu izpirkšanas plāna sagatavošanu, kā arī sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem.</p> <p>Savukārt leģitīmais mērķis – citu personu tiesību aizsardzība – tiek sasniegts, nodrošinot samērīgu attieksmi pret attiecīgajiem kryptoaktīvu tirgus dalībniekiem, tādējādi radot vienlīdzīgas iespējas ienākšanai tirgū un kryptoaktīvu tirgus pašreizējai un turpmākai attīstībai. Tas veicinās finanšu sistēmas stabilitāti un kryptoaktīvu tirgus vienmērīgu darbību un novērsīs monetārās politikas riskus, ko varētu radīt kryptoaktīvi, kuri tiecas stabilizēt savu cenu attiecībā pret konkrētu aktīvu vai aktīvu grozu.</p> <p>Atbilstoši Regulas 2023/1114 preambulā minētajam kryptoaktīvu jomas regulējumam būtu jāatbalsta inovācija un godīga konkurence, vienlaikus nodrošinot privāto turētāju tiesību aizsardzības augsto līmeni un kryptoaktīvu tirgu integritāti. Eiropas Savienības kryptoaktīvu tirgu regulējumam būtu jānodrošina samērīga attieksme pret kryptoaktīvu emitentiem un kryptoaktīvu pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi radot vienlīdzīgas iespējas ienākšanai tirgū un kryptoaktīvu tirgu pašreizējai un turpmākai attīstībai. Tam būtu jāveicina arī finanšu stabilitāte un norēķinu sistēmu vienmērīga darbība un jānovērš monetārās politikas riski, ko varētu radīt</p>

	<p>kriptoaktīvi, kuri tiecas stabilizēt savu cenu attiecībā pret konkrētu aktīvu vai aktīvu grozu. Pienācīgs regulējums saglabā dalībvalstu konkurētspēju starptautiskajos finanšu un tehnoloģiju tirgos un sniedz klientiem būtiskas priekšrocības, kas izpaužas kā piekļuve lētākiem, ātrākiem un drošākiem finanšu pakalpojumiem un aktīvu pārvaldībai. Eiropas Savienības kriptoaktīvu tirgu regulējumam nebūtu jāreglamentē pamatā esošā tehnoloģija. Eiropas Savienības tiesību aktos būtu jāizvairās no nevajadzīga un pārmērīga regulatīvā sloga attiecībā uz tehnoloģiju izmantošanu, jo Eiropas Savienība un dalībvalstis cenšas saglabāt konkurētspēju pasaules tirgū.</p> <p>Tādējādi, nosakot attiecīgajiem kriptoaktīvu tirgus dalībniekiem Noteikumu projektā ietvertās prasības ievērot EBI un EVTI pamatnostādnēs noteiktās prasības noteiktajās kriptoaktīvu tirgus jomās un veicot šo prasību ievērošanas pārbaudes, Latvijas Banka nodrošina tai Latvijas Bankas likumā noteiktā pienākuma – veicināt ieguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti – izpildi.</p>
<p>Samērīgums</p>	<p>Noteikumu projekts ir izstrādāts, lai Latvijas Banka varētu veikt finanšu tirgus un tā dalībnieku darbības uzraudzību.</p> <p>Noteikumi papildina Kriptoaktīvu pakalpojumu likumā un Eiropas Savienības tieši piemērojamos tiesību aktos noteiktās prasības ar mērķi nodrošināt vienotu pieeju vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanai, pārvaldības sistēmas izveidei, likviditātes stresa testu veikšanai, darbības atjaunošanas plāna izstrādei un uzturēšanai un kriptoaktīvu izpirkšanas plāna sagatavošanai, kā arī sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem un kriptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politikai un procedūrām, kurām būtu jānodrošina klientu tiesību ievērošana un aizsardzība.</p> <p>Ietverot Noteikumu projektā prasības ievērot EBI un EVTI pamatnostādnes attiecībā uz vadības struktūras locekļu piemērotības novērtēšanu, pārvaldības sistēmas izveidi, likviditātes stresa testu veikšanu, darbības atjaunošanas plāna saturu un formātu un kriptoaktīvu izpirkšanas plāna sagatavošanu, kā arī sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem un kriptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politiku un procedūrām, kuru mērķis ir nodrošināt klientu tiesību ievērošanu un aizsardzību, tiek nodrošināta vienota to finanšu tirgus dalībnieku, kuri Latvijā ir iesaistīti kriptoaktīvu emitēšanā, publiskā piedāvāšanā un pielaišanā tirdzniecībai vai sniedz kriptoaktīvu pakalpojumus, izpratne un pieeja regulējošo prasību interpretācijai un piemērošanai.</p> <p>Lai nodrošinātu ieguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus stabilitāti, ir būtiski pēc iespējas mazināt un novērst minēto risku.</p> <p>Atbilstošākais veids, kā noteikt vienotas prasības, ir izdot finanšu tirgus dalībniekiem saistošus noteikumus. Citas alternatīvas jautājuma noregulēšanai un vienotu prasību noteikšanai nebūtu efektīvas un nesasniegtu izvirzīto mērķi, jo nenodrošinātu vienvērtīgu, vienotu un precīzu EBI un EVTI pamatnostādnēs noteikto regulējošo prasību piemērošanu, kas savukārt negatīvi</p>

	<p>ietekmētu kryptoaktīvu tirgu integritāti un privāto turētāju tiesību augsto aizsardzības līmeni.</p> <p>Izraugoties piemērotāko līdzekli leģitīmā mērķa sasniegšanai, Latvijas Banka izvērtēja, ka nebūtu atbilstīgi izdot zemāka ranga normatīvos aktus (piemēram, ieteikumus), kuri nebūtu finanšu tirgus dalībniekam juridiski saistoši, īpaši ņemot vērā tirgus izkropļojuma un regulējuma arbitrāžas risku.</p> <p>Ar Noteikumu projektu tiek noteiktas prasības, kuras Latvijas Banka kryptoaktīvu tirgus dalībnieku uzraudzības ietvaros var kontrolēt un nepieciešamības gadījumā par konkrētu prasību pārkāpumu piemērot Regulā 2023/1114 noteiktos uzraudzības pasākumus vai Kryptoaktīvu pakalpojumu likumā noteikto atbildību.</p> <p>Samērojot papildu slogu un resursus, kas kryptoaktīvu tirgus dalībniekiem būs jāiegulda Latvijas Bankas noteikto prasību ievērošanā, ar sabiedrības ieguvumu, jāsecina, ka sabiedrības interesēm piešķirama prioritāte un tās ieguvums būs lielāks par papildu resursu ieguldījumu, ko uzliktie pienākumi varētu izraisīt konkrētajam kryptoaktīvu tirgus dalībniekam, un to atsver sagaidāmie ilgtermiņa ieguvumi – attiecīgo kryptoaktīvu tirgus dalībnieku harmonizētā izpratne par vadības struktūras locekļu piemērotību amatam, pārvaldības sistēmas izveidi, likviditātes stresa testu veikšanu, darbības atjaunošanas plāna un kryptoaktīvu izpirkšanas plāna sagatavošanu, kā arī sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem un kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politiku un procedūrām, lai nodrošinātu klientu tiesību ievērošanu un aizsardzību, un tādējādi stabilāks finanšu sektors, kas savukārt stiprinās sabiedrības un īpaši kryptoaktīvu turētāju tiesisko interešu aizsardzību.</p> <p>Līdz ar to secināms, ka Noteikumu projektā paredzētās prasības atbilst samērīguma principam. Pirmkārt, ar Noteikumu projektu un tajā ietvertajām prasībām tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība). Otrkārt, nepastāv tādi alternatīvi līdzekļi, kas sasniegtu leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē. Treškārt, labums, ko iegūs sabiedrība, būs lielāks par Noteikumu projektā ietverto prasību radītajām negatīvajām sekām.</p>
Spēkā stāšanās	Nākamajā dienā pēc publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" atbilstoši Latvijas Bankas likuma 8. panta otrajai daļai.
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Noteikumu projekts nerada ietekmi uz Latvijas Bankas budžetu.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Ar Noteikumu projektu tiek ieviestas prasības attiecībā uz vadības struktūras locekļu piemērotību amatam, pārvaldības sistēmas izveidi, likviditātes stresa testu veikšanu, darbības atjaunošanas plāna saturu un formātu un kryptoaktīvu izpirkšanas plāna sagatavošanu, sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanas standartiem, kā arī kryptoaktīvu pārvešanas pakalpojumu sniegšanas politiku un procedūrām. Minētās prasības kryptoaktīvu tirgus dalībniekiem izriet no Regulas 2023/1114, un Noteikumu projekts tikai precizē to piemērošanu atbilstoši EBI un EVTI pamatnostādņēm.

	Administratīvais slogs un izmaksas precīzi nav aprēķināmas.
Saistītie dokumenti	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Kriptoaktīvu pakalpojumu likums</u>; 2. Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija <u>Regula (ES) 2023/1114 par kriptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937</u>; 3. EBI 2024. gada 6. jūnija pamatnostādnes EBA/GL/2024/08 "<u>Pamatnostādnes par minimālajām prasībām aktīviem piesaistītu žetonu emitentu pārvaldības sistēmas izveidošanai</u>"; 4. EBI 2024. gada 19. jūnija pamatnostādnes EBA/GL/2024/08 "<u>Pamatnostādnes, kas izdotas, pamatojoties uz Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 8. punktu un ar ko nosaka kopīgus atsauces parametrus stresa testa scenārijiem attiecībā uz likviditātes stresa testiem, kas minēti Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 4. punktā</u>"; 5. EBI 2024. gada 13. jūnija pamatnostādnes EBA/GL/2024/07 "<u>Pamatnostādnes par darbības atjaunošanas plāniem saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 46. un 55. pantu</u>"; 6. EBI 2024. gada 9. oktobra pamatnostādnes EBA/GL/2024/13 "<u>Pamatnostādnes par izpirkšanas plāniem saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 47. un 55. pantu</u>"; 7. EBI un EVTI 2024. gada 4. decembra kopīgās pamatnostādnes EBA/GL/2024/09, ESMA75-453128700-10 "<u>Pamatnostādnes par to, kā novērtēt aktīviem piesaistītu žetonu emitentu un kriptoaktīvu pakalpojumu sniedzēju vadības struktūras locekļu piemērotību</u>"; 8. EVTI 2025. gada 26. februāra pamatnostādnes ESMA75-223375936-6132 "<u>Pamatnostādnes par Savienības standartu specifikāciju attiecībā uz sistēmu un drošības piekļuves protokolu uzturēšanu piedāvātājiem un personām, kas lūdz pielaidi tādu kriptoaktīvu tirdzniecībai, kuri nav ar aktīviem saistīti žetoni un e-naudas žetoni</u>"; 9. EVTI 2025. gada 26. februāra pamatnostādnes ESMA35-1872330276-2032 "<u>Pamatnostādnes par procedūrām un politiku, tostarp klientu tiesībām, saistībā ar kriptoaktīvu pārvešanas pakalpojumiem saskaņā ar Regulu par kriptoaktīvu tirgiem (MiCA) par ieguldītāju aizsardzību</u>".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Noteikumu projekts nav jāsaskaņo ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	<p>Noteikumu projekts tika publicēts 2025. gada 19. februārī Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība", aicinot priekšlikumus vai iebildumus iesniegt līdz 2025. gada 5. martam.</p> <p>Vienlaikus par noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību tika informēta biedrība "Latvijas Blokķēdes attīstības asociācija", biedrība "Latvijas Finanšu nozares asociācija", AS "Rietumu Banka", AS INDEXO Banka, biedrība "Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija", biedrība "Latvijas Maksājumu</p>

	<p>pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu asociācija" un biedrība "Fintech Latvija Asociācija".</p> <p>Pēc sabiedrības līdzdalībai noteiktā termiņa beigām noteikumu projekts tika iesniegts izskatīšanai Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē.</p>
Saskaņošanas rezultāti	<p>Sabiedrības līdzdalības rezultātā par noteikumu projektu netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi.</p> <p>Noteikumu projekts 2025. gada 25. martā tika izskatīts Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē, kurā par noteikumu projektu netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi un tika atbalstīta noteikumu projekta iesniegšana apstiprināšanai Latvijas Bankas padomē.</p>